Folk–
bildnings
–rådet

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet

Yttrande över Kommissionens förslag till förordning om portabilitet av kvalifikationer och kompetenser

Folkbildningsrådet har fått möjligheten att lämna synpunkter på Europeiska kommissionens förslag till förordning om portabilitet för kvalifikationer och kompetenser och om ändring av förordning (EU) 2018/1724 (”Skills Portability Act”), COM(2026) 992.

Folkbildningsrådets yttrande avgränsas till resonemang och förslag som har betydelse för folkbildningen.

Sammanfattning

Folkbildningsrådet ser positivt på en vidareutveckling av digitala verktyg för överföring av kvalifikationsbevis mellan medlemsstaterna. Förslaget kan underlätta för enskilda att använda sina kvalifikationer i hela EU och därmed också underlätta kompetensförsörjningen för arbetsgivare.

Samtidigt framhåller Folkbildningsrådet vikten av att åtgärderna är ändamålsenliga, kostnadseffektiva och utformas med hänsyn till nationella förhållanden. Förordningen bedöms medföra omfattande tekniska och administrativa anpassningar, varför en längre genomförandetid är nödvändig. Rapporteringskraven bör vara proportionerliga och inte medföra en alltför stor administrativ börda för berörda parter.

Folkbildningsrådet anser att det i det fortsatta arbetet, och senare vid genomförandet i Sverige, bör riktas särskild uppmärksamhet mot hur förslagen påverkar folkhögskolan som utbildningsform. Det gäller bland

Ringvägen 100
118 60 Stockholm

TEL: 08-412 48 00
ORG-NR: 802015-8690

www.folkbildningsradet.se
info@folkbildningsradet.se

annat hur kravet på att den nationella referensramen ska omfatta alla kvalifikationer ska tolkas, vem som ska utfärda digitala intyg för folkhögskolornas kvalifikationer, hur kostnaderna ska fördelas och hur kraven på retroaktiv digitalisering påverkar mindre huvudmän.

Folkbildningsrådets ställningstaganden

Förslaget riktar sig inte särskilt till folkbildningen, men kan få betydelse för både folkhögskolor och studieförbund. Folkbildningsrådets synpunkter nedan avser i första hand folkhögskolan, där förslagets påverkan bedöms vara störst.

Övergripande synpunkter

Folkbildningsrådet ser positivt på förslagets syfte att ge arbetstagare och arbetsgivare tillgång till jämförbar, tillförlitlig och verifierbar information om kvalifikationer som utfärdats i andra medlemsstater. Att förslaget bygger vidare på befintliga verktyg, som den europeiska referensramen för kvalifikationer (EQF), Europass och EU:s digitala identitetsplånbok, är ett rimligt angreppssätt.

Folkbildningsrådet välkomnar att förordningen inte harmoniserar utbildningarnas innehåll eller hur utbildningssystemen organiseras.

Folkbildningsrådet vill betona vikten av att åtgärderna är ändamålsenliga och kostnadseffektiva och att de utformas med hänsyn till nationella förhållanden. Utbildningssystemen och utfärdarna av kvalifikationer ser olika ut i medlemsstaterna, och regelverket behöver ge utrymme för nationella lösningar som passar de utbildningsformer som finns i respektive land.

Genomförandetid

Enligt förslaget ska kommissionen anta genomförandeakter om bland annat format och protokoll först 18 månader efter ikraftträdandet, medan medlemsstaterna ska lämna förteckningar över utfärdare, ackrediteringar och kvalifikationer senast 30 månader efter ikraftträdandet och huvudreglerna börja tillämpas efter 36 månader. Det ger kort tid för nationell anpassning när de tekniska förutsättningarna väl är fastställda.

Folkbildningsrådet anser därför att en längre genomförandetid är nödvändig. Det gäller särskilt för mindre utfärdare, som behöver tid att anpassa system, arkiv och rutiner när de nationella lösningarna är på plats.

Rapportering och administrativ börda

Förslaget innebär att medlemsstaterna årligen ska rapportera uppgifter om utfärdade, återkallade och tillfälligt upphävda digitala intyg, och vartannat år lämna en rapport om tillämpningen som bygger på synpunkter från bland andra innehavare, arbetsgivare och utfärdande institutioner.

Folkbildningsrådet vill betona att rapporteringskraven bör vara proportionerliga och inte medföra en alltför stor administrativ börda för berörda parter. Uppföljningen bör så långt möjligt bygga på uppgifter som kan hämtas automatiskt ur de system som ändå behöver byggas, snarare än på ny manuell uppgiftsinsamling hos enskilda utfärdare.

Folkhögskolan som särskild utbildningsform

Folkhögskolan är en fri och frivillig utbildningsform där varje folkhögskola, inom ramen för statens syften med stödet till folkbildningen, själv utformar sina kurser och bedömningar. Folkhögskolorna drivs av ideella organisationer och föreningar eller av regioner. Folkbildningsrådet anser att det i det fortsatta arbetet, och senare vid genomförandet i Sverige, bör riktas särskild uppmärksamhet mot hur förslagen påverkar folkhögskolan som utbildningsform. Folkbildningsrådet vill särskilt peka på följande frågor.

- Enligt artikel 8.3 ska den nationella referensramen omfatta alla kvalifikationer som utfärdas inom medlemsstaten. Intyg om godkänt resultat från folkhögskolans allmänna kurs är redan nivåplacerade i Sveriges referensram för kvalifikationer (SeQF), medan folkhögskolornas särskilda kurser, inklusive de yrkesinriktade, i dag i regel inte är det. Det bör klargöras hur kravet ska tolkas för kvalifikationer som ligger utanför det reglerade utbildningssystemet. Folkbildningsrådet anser att det även fortsättningsvis bör vara frivilligt för folkhögskolor att ansöka om nivåplacering av sina kvalifikationer, och att genomförandet inte får begränsa folkhögskolans frihet att utforma sina kurser och bedömningar.

- Enligt förslaget ska digitala intyg utfärdas av kvalificerade betrodda tjänsteleverantörer eller av offentliga organ som ansvarar för en autentisk källa. Det behöver klargöras vem som i så fall ska utfärda digitala intyg för folkhögskolornas kvalifikationer och vara autentisk källa för dem. Lösningen bör vara likvärdig för alla folkhögskolor, oavsett om huvudmannen är en ideell organisation eller en region.
- Kostnader för system, arkiv och anslutning till nationella lösningar och till Europass bör beaktas särskilt vid genomförandet.
- Kraven på att digitala intyg ska utfärdas inom två veckor för kvalifikationer upp till tio år gamla och på begäran för kvalifikationer upp till 45 år gamla, skulle vara för betungande för mindre huvudmän. Folkbildningsrådet anser att Sverige vid genomförandet bör överväga att använda möjligheten att begränsa utfärdandet av intyg för äldre kvalifikationer till fall där innehavaren ska söka arbete i en annan medlemsstat.
- Om digitalt verifierbara kvalifikationer blir norm finns en risk att intyg som inte omfattas uppfattas som mindre värda. Genomförandet bör utformas så att förslaget inte i praktiken skapar en skillnad i status mellan formellt och icke-formellt lärande.

Mikromeriter och studieförbunden

För studieförbunden bedöms förslagets påverkan i huvudsak vara indirekt, eftersom studieförbundens verksamhet oftast inte leder till kvalifikationer. Skrivningen om att mikromeriter i den mån det är möjligt ska ingå i referensramen kan på sikt bli en väg för att synliggöra kortare utbildningsinsatser, både inom studieförbund och folkhögskolor. Det förutsätter dock kvalitetssäkring och nivåplacering. Folkbildningsrådet anser att en sådan anslutning bör vara frivillig för folkbildningens aktörer.

Fortsatt arbete och genomförande i Sverige

Flera av de frågor som är centrala för folkbildningen kommer att avgöras i det nationella genomförandet snarare än i själva förordningstexten. Folkbildningsrådet anser att Sverige bör verka för insyn i det arbetet och att folkbildningen ges möjlighet att delta i det nationella genomförandet.

Folkbildningsrådet bidrar gärna med kunskap om folkhögskolan och studieförbunden i det fortsatta arbetet.

Beslut

Beslutet har fattats av generalsekreterare Anna-Karin Lindblom efter föredragning av omvärldsstrateg Christer Nylander.

För Folkbildningsrådet

Anna-Karin Lindblom

Generalsekreterare